

Heerlen

raadsinformatiebrief

Heerlen,
15 oktober 2024

Documentnummer
162334

Onderwerp
halfjaarrapportage JENS januari tot en met juni 2024

Inleiding/aanleiding

Bijgaand treft u aan de halfjaarrapportage van JENS gedurende de periode januari tot en met juni 2024.

Sinds 1 januari 2019 voert JENS de Basishulp Jeugd uit voor de gemeenten Heerlen, Landgraaf en Voerendaal. Vanaf 1 januari 2023 is JENS, na een openbare aanbestedingsprocedure, opnieuw de coöperatie van jeugdhulpaanbieders die samen met onderaannemers en leveranciers alle Basishulp Jeugd in de drie gemeenten aanbiedt en organiseert. Basishulp Jeugd is een combinatie van alle ambulante jeugdhulp en een deel van de lokale preventieve activiteiten op het gebied van opvoeden en opgroeien. JENS organiseert vanuit lokale gebiedsteams de hulp. Er wordt waarde gedreven gewerkt aan versterking van de sociale basis en laagdrempelige publieke structuur die gericht is op preventie. Daarnaast is verbinden van de ambulante jeugdhulp aan informele hulp een speerpunt. Dit alles onder de noemer Samen Anders Doen.

De halfjaarrapportage maakt onderdeel uit van de contractafspraken met JENS.

Allereerst een samenvatting van dit halfjaarrapport.

Organisatorische aanpassingen

Met het afscheid van Xonar en de overgang van Kracht in Zorg naar Mondriaan is de ledensamenstelling veranderd. De huidige leden zijn Alcander, Koraalgroep, Lionarons, Mondriaan en Radar.

JENS heeft het vertrek van Xonar uit coöperatie op diverse manieren opgelost. Er zijn medewerkers door leden of strategische partners overgenomen waarmee het specialistisch werk in de gebiedsteams werd geborgd. Uitbestede zorg (specialistische zorg) door Xonar is afgebouwd en men is gaan werken met incidentele contracten met deze zorgaanbieder.

De continuïteit van de dienstverlening werd hierdoor gegarandeerd.

Transformatie zorg & ondersteuning

Het uitgangspunt van onze jeugdzorg is normaliseren in plaats van problematiseren. Hierbij hoort dat allereerst gekeken wordt naar hetgeen in een vroeg stadium, in het gebiedsteam, in de directe omgeving van de jeugdigen kan worden opgepakt en dat specialistische uitbestede zorg zoveel als mogelijk wordt voorkomen.

Het gezamenlijk ingerichte vraagverhelderingsproces van gemeente en JENS moet leiden tot een goede zorgmatch.

Innovaties worden aangejaagd via de programmalijnen 'met plezier naar school', 'lekker in mijn vel', 'dichtbij in de buurt' en 'passende hulp voor jou'. Hierbij wordt gewerkt met een projectstructuur.

Binnen deze programmalijnen zijn samenwerkingsrelaties opgestart met onderwijs, kinder- en peuteropvang, de nieuwe Wmo partner Buurteams Heerlen, artsen en de jeugdgezondheidszorg.

Via deze versterking van samenwerking wordt ingezet op een verbeterde integrale aanpak. Ook is inhoudelijk gewerkt aan blended care; door naast de inzet van medewerkers digitale hulp aan te bieden kan de snelheid van de hulp worden vergroot, behouden ouders en jeugdige de regie en kan efficiënter gewerkt worden.

Binnen de programmalijn 'dichtbij in de buurt' is er extra aandacht voor de beweging naar het voorliggende veld via connecties met sportverenigingen, maatschappelijke instellingen (maatschappelijke diensttijd) en inzet van maatjes.

De ontwikkeldoelen die in 2023 zijn opgesteld, zijn inmiddels in de programmalijnen ondergebracht. Er is gestart met de doorontwikkeling van doelen uit 2023 met het oog op verbetering van toeleiding van zorg, een verbeterde doorstroming voor de doelgroep 18-/18+, doelgericht werken van medewerkers en het inzetten van een uniform inwerkprogramma.

Verder zijn in het kader van bedrijfsvoering met 20 zorgaanbieders transformatieafspraken gemaakt en zijn er met 42 aanbieders monitorgesprekken gevoerd.

Vorbereiding aanvullende doelen

Ter versnelling van de transformatie en beheersing van de kosten is gestart met beheersmaatregelen via een SWOT analyse, strategische overwegingen voor transformatie en interventies voor kostenbeheersing, de zogenaamde draaiknoppen. Deze bevinden zich nu in de fase van uitwerking.

Via de SWOT-analyse zijn de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen blootgelegd en op basis daarvan worden acties ondernomen die moeten leiden tot verbetering van effectiviteit. Met de strategie breed gedragen richtlijn tot transformeren wordt een pakket aan beheersmaatregelen voorbereid om een volgende stap te zetten in het anders omgaan met zorg en zorginzet. Door het benoemen van draaiknoppen wordt gekeken welke interventies er mogelijk zijn om een kostendaling te bewerkstelligen. Keuzes zullen gemaakt worden met als uitgangspunt geen afbreuk te doen aan de kwaliteit van zorg. Deze keuzes zullen gezamenlijk worden afgewogen en gemaakt, zodat ook de Raad tijdig hierin kan worden meegenomen.

Indicatoren en verantwoording

JENS heeft vanaf het eind van 2022 een doorontwikkeling gemaakt op het gebied van data gedreven werken. Uit het cliëntregistratiesysteem Pluriform worden data gegenereerd en via aparte rapportages inzichtelijk gemaakt. Via Power BI worden vervolgens gerichte analyses en verbeterinitiatieven uitgevoerd. In de bijgevoegde halfjaarrapportage worden een aantal grafische weergaven gepresenteerd.

Een paar inzichten uit het dashboard:

Van de klantreizen die in 2024 zijn afgesloten, werd de klantreis in 79,1% volgens plan beëindigd wegens bereiken doelen. Bij de meting einde 2023 was deze score 83,6%.

Deze afname wordt verklaard doordat bij relatief meer jeugdigen en gezinnen (+1,6%) de zorg in goed overleg eerder dan gepland wordt beëindigd.

Indien later blijkt dat ondersteuning noodzakelijk is, dan wordt deze opnieuw opgestart. Hiermee wordt meer ingezet op de eigen kracht van de cliënten.

Prestatiegegevens:

We zien het aantal unieke cliënten dat maandelijks in zorg is gestaag afnemen.

De piek was 2.638 unieke cliënten in zorg per maand in april 2022. Deze wordt toegeschreven aan de na-ijleffecten van de coronapandemie.

Daarna volgt een afnemend verloop van 2.482 unieke cliënten in dec. 2022 tot 2.301 unieke cliënten in juni 2024.

Aantal unieke cliënten:

In het tweede kwartaal van 2024 lijkt de omvang van het aantal cliënten zich te consolideren op ca. 2.300 unieke cliënten. Dit is hoger dan vóór corona.

Door de inzet van de voorliggende preventieve voorzieningen en de plusvoorzieningen daalt de populatie in zorg licht. We zien wel dat de jeugdigen meer tijd en zorg nodig hebben om de gestelde doelen te bereiken. De toenemende zorgvraag bij de kwetsbare jonge kinderen, de ggz-gerelateerde problematieken en de extra zorg bij (dreigende) schooluitval worden gezien als de belangrijkste oorzaken. We zien in deze tabellen dat het aantal unieke cliënten dat in 2024 uit zorg is gegaan, omvangrijker is dan het aantal cliënten dat in zorg komt. Hiermee zetten we de trendlijn vanaf 2020 door (met uitzondering van de pandemie impact in 2021). We zien dat de daling van de cliëntaantallen zich in de gemeente Heerlen voortzet, de cliëntaantallen in Voerendaal stabiel blijven en in Landgraaf iets toenemen. De toename in Landgraaf wordt mogelijk veroorzaakt door de lagere intensiteit van de voorliggende voorzieningen in vergelijking met Heerlen en Voerendaal. Dit wordt verder onderzocht. Landelijke ontwikkelingen duiden in zijn algemeenheid op een verdere toename van het aantal jeugdigen die hulp behoeven.

Kosten per cliënt

JENS geeft aan dat door de toenemende zwaarte van de zorgvraag en langere duur van zorg de kosten per cliënt – nog afgezien van de indexaties in 2023 en 2024 – eveneens blijven stijgen. JENS stuurt actief op kostenbeheersing en netto uitstroom van cliënten, waarbij het primaire belang van de hulpvraag van de cliënt te allen tijde voorop en centraal staat. We zien dat de zorgkosten (voorliggend veld, voorliggende plusvoorzieningen, gebiedsteams en uitbestede zorg) onder opwaartse prijsdruk blijven staan.

Op dit moment wordt actief naar oplossingen gezocht ten aanzien van het budget én ten aanzien van zorginzet mede via de eerder vermelde aanvullende acties als SWOT-analyse en draaiknoppen.

Belangrijke Trends

Problematiek binnen onderwijs die leidt tot extra behoefte aan zorg

In het eerste halfjaar van 2024 is de problematiek van jeugdigen, die niet meer in het onderwijs kunnen blijven of slechts met heel veel hulp onderwijs kunnen volgen, alleen maar toegenomen. Dit is een landelijke trend waar de gemeenten Heerlen, Landgraaf en Voerendaal ook mee te maken hebben. Samen met onderwijs en zorgpartners werken we aan domein overstijgende oplossingen. Waarbij wij oog hebben voor de jeugdigen maar niet alle problemen in de jeugdzorg op lange termijn kunnen blijven oplossen. Er moeten extra mogelijkheden komen om uitval te voorkomen.

GGZ-problematiek

De GGZ-problematiek bij jeugdigen lijkt na de coronaperiode niet terug te gaan naar normale proporties. Gecombineerd met de uitdaging van het personeelstekort in de GGZ, ligt hier een stevige opgave. We kunnen hierbij niet alleen naar de ggz kijken. Ook dit is een voorbeeld van een opgave die we in gezamenlijkheid moeten oppakken.

Deze trends hebben invloed op het volume maar vooral op de prijs van de zorg.

Beide leiden tot de inzet van duurdere vormen van ondersteuning en hebben dus een grote invloed op de kostenontwikkeling.

Financiële gegevens

Er wordt in de rapportage melding gemaakt van € 3.359.000 aan meerkosten.

Er is hierin een bijdrage voor meerkosten vermeld gebaseerd op het risicodossier.

Bij volume effecten (aantal cliënten in zorg) en prijseffecten (toename zorgkosten door hoger dan voorziene inzet) kan volgens het contract bekeken worden hoe zich dit verhoudt tot de lumpsum-bijdrage. Door bijsturingsmaatregelen, transformatiebewegingen, effecten naar aanleiding van de SWOT-analyse met acties en de keuzeknoppen (met impact op financiële én zorginhoudelijke aspecten) wordt gezocht naar mogelijkheden om de zorgkosten zo beperkt mogelijk te houden. Dit gebeurt in afstemming met de gemeente in het kader van strategisch partnerschap.

Het bovenstaande vindt u zoals in het begin van de notitie vermeld, terug in de bijgevoegde, door JENS opgestelde, halfjaarrapportage.

Wij voegen hier nog een extra inzicht vanuit de gemeente aan toe, mede gezien de relatie met de recentelijke raadsinformatiebrief 'beheersmaatregelen Basishulp Jeugd inclusief het F-Fort-onderzoek.

Gemeentelijke reflectie

Inhoudelijk en kwalitatief zijn de HLV-gemeenten tevreden over de behaalde resultaten van JENS. De opdracht wordt uitgevoerd in lijn met de gezamenlijke visie: werken vanuit het herstel van 'normaal' opgroeien en opvoeden.

JENS blijft zich inzetten op de gewenste transformatie. Dit betekent de beweging van individuele naar groepsgerichte hulp, het bieden van hulp dicht bij huis en hulp op de vindplaats van de doelgroep. Tevens wordt preventieve inzet geleverd om problemen in een vroeg stadium op te vangen gebruik makend van het voorliggend veld.

Het gedachtegoed van normaliseren i.p.v. problematiseren of medicaliseren past volledig binnen de visie van JENS en gemeenten. In het zorgveld is dit relatief nieuw en het is niet de basis geweest van de opleiding van zorgmedewerkers. Binnen JENS wordt hierop gestuurd en worden acties ondernomen om deze visie leidend te laten (blijven) zijn.

Wat betreft de bekostiging zijn er zorgen aan zowel de kant van de gemeenten als ook aan de kant van JENS. We zijn dan ook volop aan de slag om bij te sturen waar dat mogelijk is en monitoren nauw de financiële ontwikkeling. Zowel lokaal als landelijke worden de problemen van de financiering van jeugdzorg erkent. Wij voorzien over 2024 alsnog flinke extra kosten die wij middels beheersmaatregelen proberen terug te dringen. Maar wij zullen ook moeten komen tot een passend en duurzaam budget voor de Basishulp Jeugd voor de nabije toekomst.

Momenteel is er nog geen antwoord op de vraag wat een passend budget is voor de Basishulp Jeugd. Het F-Fort-onderzoek heeft een aantal waardevolle aanbevelingen opgeleverd, echter deze belangrijke financiële vraag heeft men niet kunnen beantwoorden zoals u uit de recentelijke raadsinformatiebrief heeft kunnen opmaken.

JENS heeft het leveren van kwalitatief goede zorg voor onze jeugdigen als hoogste prioriteit.

De vraag wat kwalitatief goede jeugdhulp mag kosten dient zich echter aan gezien de overschrijdingen van de lumpsum in het verleden, de huidige stand van zaken en de toekomstige verwachtingen.

Daar waar JENS nu vanuit het risicodossier meer dan begrote kosten bij de gemeente neerlegt met het verzoek om financiering, ontkomen wij er als gemeente niet aan om meer zicht te krijgen op het

benodigde danwel wenselijke budget voor duurzame jeugdzorg. Dit immers in het licht van de landelijke ontwikkelingen in de jeugdzorg en met zicht op het ravijnjaar 2026.

Wij zullen zoals eerder aangekondigd ook een financiële audit laten uitvoeren om hier alsnog meer zicht op te krijgen.

Verder moeten wij opmerken dat de opdracht van JENS en de gewenste invulling hiervan waarbij het voorliggende veld en de zorg dicht op elkaar zitten en zelfs in elkaar overlopen het lastig maakt om een goede benchmark uit te voeren. Juist omdat veel gemeenten deze transformatie nog moeten ondergaan zijn er weinig vergelijkbare organisaties.

Evenmin is op dit moment bepaalde informatie specifiek per gebied/gemeente beschikbaar. Hierdoor is het niet mogelijk om (financiële) data te genereren die onder andere kunnen worden gebruikt om een vergelijking te maken. We verwachten dat deze data helpend kunnen zijn bij het bepalen van het benodigde budget voor de uitvoering van de opdracht .

We hebben dan ook met JENS afgesproken dat de benodigde nadere gegevens op zo kort mogelijke termijn beschikbaar komen.

Bestuurlijk is recentelijk al met JENS afgesproken dat de monitoring en sturing de komende periode de grootste prioriteit heeft. Zodat we gezamenlijk beter grip krijgen op de financiële situatie. Hierbij hoort ook dat inhoudelijke keuzes die substantiële financiële consequenties hebben vooraf met elkaar besproken worden en dat hierin gezamenlijke besluitvorming nodig is. Dit schept ook duidelijkheid over de wijze van financiering.

Wij staan nog steeds achter de visie die geleid heeft tot de huidige opzet van de Basishulp Jeugd inclusief de financiering en gaan verder, samen met JENS, aan de slag om via beheersmaatregelen in control te komen over het budget.

BIJLAGE

In bijgevoegde door JENS opgestelde eerste halfjaarrapportage 2024 wordt uitgebreid ingegaan op de uitvoering van de Basishulp Jeugd.

Kernthema:

Jeugd maatwerkvoorzieningen

Bijlagen

Halfjaarrapport

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de secretaris,

de burgemeester,

drs. V.N. Gosselink-Van Dijk

drs. R. Wever